

โครงการเวทีสาธารณะเพื่อผู้บริโภค

เรื่อง " ข่าแหละโครงสร้างราคาพลังงาน : เพื่อคนไทย "

1. หลักการและเหตุผล

โครงสร้างราคาพลังงานที่เหมาะสม กลายเป็นประเด็นถกเถียงกันอย่างกว้างในสังคม โดยบางฝ่ายระบุว่าราคาพลังงานของไทยควรมีราคาถูกลงกว่านี้ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งก็ระบุว่าราคาพลังงานที่สูงขึ้นในปัจจุบันนั้น เป็นไปตามกลไกตลาดที่มีความเหมาะสมแล้ว ข้อมูล ข่าวสารดังกล่าว ได้สร้างความสับสนให้กับประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคว่า ราคาพลังงานที่แท้จริงของพลังงาน เป็นอย่างไร โครงสร้างราคาพลังงาน มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ

จากรายงานการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศ.ดร.พรายพล คุ้มทรัพย์ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ดำเนินการศึกษาโครงสร้างราคาพลังงาน)^๑ ได้ชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างราคาน้ำมันและก๊าซหุงต้ม ยังไม่สะท้อนต้นทุนตามความเป็นจริงมากนัก หรือมีการบิดเบือนโครงสร้างราคาพอสมควร โดยมีการหยิบยกข้อบกพร่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเก็บเงินจากผู้ใช้น้ำมันไปอุดหนุนราคาก๊าซหุงต้มหรือ LPG มากเกินไปทำให้ราคาขายปลีก LPG ต่ำ จนก่อให้เกิดการใช้ที่ไม่ประหยัด และเป็นการใช้เชื้อเพลิงที่ไม่มีประสิทธิภาพในสาขาภาคขนส่งและอุตสาหกรรม ทำให้ต้องนำเข้า LPG จากต่างประเทศมากขึ้นตามความต้องการใช้ และส่งผลต่อฐานะกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงที่ต้องใช้เงินในการชดเชยส่วนต่างราคาค่อนข้างมาก อีกทั้ง ความแตกต่างของราคาขายปลีกระหว่างผลิตภัณฑ์น้ำมันชนิดต่าง ๆ เช่น น้ำมันดีเซลกับน้ำมันเบนซิน และระหว่างน้ำมันเบนซินกับก๊าซหุงต้ม ยังห่างกันมากเกินไป ทำให้มีการใช้น้ำมันที่มีราคาถูกกว่า เพื่อทดแทนน้ำมันที่มีราคาแพงในอัตราที่มากเกินไป ส่งผลให้การใช้น้ำมันไม่สอดคล้องกับการกลั่นน้ำมันในประเทศ ทำให้ต้องนำเข้าก๊าซหุงต้มและน้ำมันดีเซล ขณะที่น้ำมันเบนซินเหลือต้องส่งออกต่างประเทศ

ขณะเดียวกันราคาขายปลีกระหว่างน้ำมันเบนซินกับแก๊สโซฮอล์ gasohol กลับมีความแตกต่างราคาที่น้อยเกินไป ทำให้ผู้บริโภคหันไปใช้น้ำมันเบนซินเพิ่มมากขึ้น เพราะส่วนต่างราคาที่เป็นอยู่ไม่จูงใจให้ผู้รั้งยนต์หันมาใช้แก๊สโซฮอล์ gasohol มากขึ้นเท่าที่ควร ถือเป็นการไม่ส่งเสริมการใช้กำลังการผลิตเอทานอล Ethanol ที่มีอยู่ในประเทศอย่างเต็มที่

ปัจจุบันโครงสร้างราคาน้ำมันขายปลีกที่เป็นอยู่ ยังมีความไม่เหมาะสมหลายประการ หากจะให้เกิดความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์ โครงสร้างการเก็บภาษีของน้ำมันปัจจุบัน จะต้องมีการคำนึงถึงต้นทุนทางด้านมลพิษที่ปล่อยออกมา ต้นทุนการสร้างถนน ต้นทุนการจราจรแออัด และต้นทุนจากอุบัติเหตุ ซึ่งหากรวมต้นทุนต่างๆ นี้ เข้าไปแล้ว ก็จะส่งผลให้ราคาน้ำมันสูงขึ้น โดยผลการศึกษาพบว่า หากมีการจัดเก็บจากผู้รั้งยนต์ เพื่อบำรุงรักษาถนนจะทำให้ต้นทุนเพิ่มขึ้นประมาณ ๐.๙๔ บาทต่อลิตร ส่วนต้นทุนจากการจราจรแออัด จะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ ๙.๑๕ ของราคาหน้าโรงกลั่น ต้นทุนจากการปล่อยมลพิษจะอยู่ที่ประมาณ ๐.๘๑-๑.๕๑ บาทต่อลิตร ขณะที่ต้นทุนจากอุบัติเหตุ จะอยู่ที่ ๒.๓๖ บาทต่อลิตร เป็นต้น

นอกจากนี้ อาจจะต้องปรับค่าการตลาดให้กับผู้ค้าน้ำมันใหม่ จากปัจจุบันเฉลี่ยอยู่ประมาณ ๑.๕๐ บาทต่อลิตร (ยกเว้นเบนซิน ๙๕ ปัจจุบันอยู่ที่ ๕-๖ ต่อลิตร) ควรจะปรับเพิ่มเป็นอย่างน้อย ๑.๘๐ บาทต่อลิตร เนื่องจากปัจจุบันค่าก่อสร้างสถานีบริการ ค่าแรงงาน ค่าเช่าที่ดิน และอื่นๆ มีราคาสูงขึ้น หากยังคงกำหนดในอัตราเดิม จะทำให้ผู้ค้าน้ำมันไปไม่รอด และอาจต้องถอนการลงทุน และจะเหลือเพียงบริษัทคนไทยเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดการแข่งขันเท่าที่ควร ทั้งนี้ หากรักษาสัดส่วนต่างของราคาเบนซิน ๙๑ สูงกว่าแก๊สโซฮอล์ gasohol ไม่น้อยกว่า ๕-๖ บาทต่อลิตร ซึ่งปัจจุบันต่างกันอยู่ที่ ๕.๑๗ บาทต่อลิตร และราคาเบนซิน ๙๑ ควรสูงกว่าราคาแก๊สโซฮอล์ ๙๕ ไม่

¹ จากหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจฉบับที่ 2,741 20-23 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

น้อยกว่า ๓ บาทต่อลิตร ซึ่งปัจจุบันต่างกันที่ ๓.๔๒ บาทต่อลิตร รวมถึงราคาแก๊สโซฮอล์ ๙๕ ควรสูงกว่าราคาแก๊สโซฮอล์ ๙๑ ประมาณ ๒-๓ บาทต่อลิตร ปัจจุบันต่างกันที่ ๑.๗๕ บาทต่อลิตร จะเป็นการช่วยให้มีสัดส่วนการใช้เบนซิน ๙๑ อยู่ในระดับไม่เกิน ร้อยละ ๔๐ ของการใช้น้ำมันในกลุ่มเบนซินทั้งหมด และสัดส่วนการใช้แก๊สโซฮอล์ ๙๕ และแก๊สโซฮอล์ ๙๑ จะอยู่ในระดับประมาณ ร้อยละ ๓๕ และร้อยละ ๒๕ ตามลำดับได้ โดยส่วนต่างของราคาน้ำมันเบนซินและแก๊สโซฮอล์ gasohol เหล่านี้ น่าจะทำให้ผู้ใช้เริ่มหันไปใช้แก๊สโซฮอล์ gasohol ทดแทนเบนซิน ๙๑ มากขึ้นเรื่อยๆ จนกว่าจะมีการยกเลิกการจำหน่ายเบนซิน ๙๑ ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กบง.)

ในขณะที่การตรึงราคาน้ำมันดีเซลไว้ค่อนข้างต่ำ ทำให้ผู้บริโภคหันไปใช้รถยนต์เครื่องยนต์ดีเซลจำนวนมาก หากต้องการให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมหันมาใช้รถยนต์ที่ใช้แก๊สโซฮอล์ gasohol รัฐบาลควรจะให้ราคาแก๊สโซฮอล์ ๙๕ สูงกว่าราคาน้ำมันดีเซลไม่เกินลิตรละ ๓-๔ บาท ดังนั้น การอุดหนุนและชดเชยราคาผลิตภัณฑ์น้ำมัน ควรจะทำสำหรับเฉพาะบางผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบในประเทศเท่านั้น และสำหรับกลุ่มผู้ใช้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำมันแพง และไม่สามารถปรับตัวระยะสั้นได้ แต่ควรใช้มาตรการช่วยเหลือแบบชั่วคราวเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ส่วนก๊าซหุงต้ม นั้น ราคาขายปลีกถูกควบคุมมาตลอด เป็นเหตุจูงใจให้ผู้ใช้รถยนต์หันมาใช้ทดแทนน้ำมันเบนซินและแก๊สโซฮอล์ gasohol มากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ควรปล่อยให้มีการลอยตัวขึ้นไป ซึ่งจะทำให้ส่วนต่างของน้ำมันและก๊าซหุงต้มลดลงมาก จนทำให้ไม่คุ้มที่จะไปลงทุนปรับเปลี่ยนเครื่องยนต์ไปใช้ก๊าซหุงต้มในรถยนต์ ซึ่งปัจจุบันมีการตรึงราคาไว้ที่ ๓๓๓ ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตัน ถือเป็นราคาที่ต่ำเกินไป หากภาครัฐจะปล่อยให้ลอยตัวราคา LPG ควรจะนำราคาหน้าโรงกลั่น ราคาหน้าโรงแยกก๊าซธรรมชาติ และราคานำเข้า LPG มาเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามปริมาณการผลิต เพื่อให้ได้ราคาฐานที่สะท้อนถึงต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นในตลาดของไทยอย่างแท้จริง และราคา LPG ที่ปรับขึ้นไป ก็ควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในการชดเชยราคาให้ ไม่ว่าจะในรูปแบบเงินสด หรือคูปอง ที่คาดว่าจะมีประมาณ ๑๐ ล้านครัวเรือน

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นถกเถียงว่า ภาครัฐของไทยปกปิดข้อมูลแหล่งพลังงานของประเทศไทยที่มีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งบนบก และในทะเล รวมทั้งการระบุไว้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่มีการส่งออกพลังงานเป็นจำนวนมาก แต่คนไทยเองกลับต้องใช้พลังงานในราคาแพง

จากเหตุผลทั้งด้านโครงสร้างพลังงานที่เหมาะสม แหล่งพลังงานของประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมากจริงหรือไม่? ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงทำไมคนไทยยังต้องจ่ายค่าพลังงานในราคาแพงเมื่อเทียบกับหลายประเทศ **ไตรภาคีสมาคม** (stakeholders) ซึ่งประกอบด้วย สมาคมพัฒนาผู้บริโภคไทย สถาบันคุ้มครองสิทธิประโยชน์ผู้บริโภคและสมาคมคุ้มครองผู้บริโภคไทย จึงจะได้ร่วมกันจัดเวทีสาธารณะเพื่อผู้บริโภค เรื่อง "เจาะลึกราคาพลังงานที่แท้จริงของคนไทยในวันนี้ และอนาคต" เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยได้ ค้นหาคำตอบอันแท้จริงเกี่ยวกับราคาพลังงานที่เหมาะสม ที่คนไทยสมควรจ่ายทั้งในวันนี้ และอนาคต โดยเป็นโครงสร้างราคาพลังงานที่สะท้อนต้นทุนที่เป็นจริงและคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์มากที่สุด

2. วัตถุประสงค์

1) เพื่อเป็นเวทีให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมไทย ได้ร่วมกันค้นหาคำตอบอันแท้จริงเกี่ยวกับราคาพลังงานที่เหมาะสม ที่คนไทยสมควรจ่ายทั้งในวันนี้ และอนาคต โดยเป็นโครงสร้างราคาพลังงานที่สะท้อนต้นทุนที่เป็นจริงและคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์มากที่สุด

2) เพื่อจัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจอันแท้จริงเกี่ยวกับโครงสร้างราคาพลังงานที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และประชาชน

3. เป้าหมาย

๓.๑ เชิงปริมาณ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาซึ่งประกอบด้วยผู้บริโภค นักวิชาการด้านพลังงาน ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ประกอบการด้านพลังงาน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๒๐๐ คนต่อเวที รวม ๔ ภูมิภาค รวมผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น ๘๐๐ คน

๓.๒ เชิงคุณภาพ ได้รับข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับโครงสร้างราคาพลังงานที่เหมาะสมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์จากผู้เข้าร่วมสัมมนาในการเพื่อนำไปสู่การจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจอันแท้จริงเกี่ยวกับโครงสร้างราคาพลังงานที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และประชาชน

4.ระยะเวลาดำเนินการ ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม พ.ศ. 2556 โดยมีกำหนดการจัดสัมมนา ดังนี้

๑) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	วันเสาร์ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖	เวลา ๘.๓๐-๑๔.๐๐ น.
๒) ภาคเหนือ	วันเสาร์ที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๖	เวลา ๘.๓๐-๑๔.๐๐ น.
๓) ภาคใต้	วันเสาร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๖	เวลา ๘.๓๐-๑๔.๐๐ น.
๔) ภาคกลาง	วันเสาร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๖	เวลา ๘.๓๐-๑๔.๐๐ น.

5. สถานที่จัดสัมมนา ในเวที 4 ภูมิภาค ดังนี้

๑) ภาคอีสาน (อุดรธานี)	ณ โรงแรม บ้านเชียง อินเตอร์เนชั่นแนล
๒) ภาคเหนือ (เชียงใหม่)	ณ โรงแรม ริมกก รีสอร์ท เชียงราย
๓) ภาคใต้ (อ.หาดใหญ่-สงขลา)	ณ โรงแรม ลี การ์เด็น หาดใหญ่ จ.สงขลา
๔) ส่วนกลางและปริมณฑล	ณ โรงแรม ทีเค พาเลซ ถนนแจ้งวัฒนะ กทม.

วันเวลาและสถานที่จัดสัมมนาอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ทำให้ภาคประชาชน และทุกภาคส่วนของสังคมไทยที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจถูกต้อง ตรงกันกับราคาพลังงานที่เหมาะสม ที่คนไทยสมควรจ่ายทั้งในวันนี้ และอนาคต โดยเป็นโครงสร้างราคาพลังงานที่สะท้อนต้นทุนที่เป็นจริงและคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์มากที่สุด

๒) ทำให้ได้รายงานความเห็นและข้อเสนอแนะเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจอันแท้จริงเกี่ยวกับโครงสร้างราคาพลังงานที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ และประชาชน

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะผู้จัดสัมมนาประกอบด้วยไตรภาคีสมาคม ได้แก่

- ๑) สมาคมพัฒนาผู้บริโภคไทย
- ๒) สถาบันคุ้มครองสิทธิประโยชน์ผู้บริโภค
- ๓) สมาคมคุ้มครองผู้บริโภคไทย

สรุป ประเมินผลส่ง ๙ เม.ย. ๒๕๕๖

8. ผู้ประสานงานโครงการ

ว่าที่ร้อยเอก ภาดร ผลาพิบูลย์ หรือ นาง กสิณา สิริจันทร์

องค์กร สมาคมพัฒนาผู้บริโภคไทย [http:// www.tcda.or.th](http://www.tcda.or.th)

ที่อยู่. ๑๕๐/๑๓๑/๑ ถนนงามวงศ์วาน ตำบล บางเขน อำเภอ เมือง จังหวัด นนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทร. ๐๒ ๕๘๐ ๒๐๐๐ โทรสาร. ๐๒ ๕๘๐ ๒๐๐๑

e-mail: consumer@tcda.or.th / tcda@windowslive.com